

ZA DOBRODRUŽSTVÍM

Karel May
Souboj

Jak došlo k tomu, že se z domácího učitele stal zálesák, si můžete přečíst na www.fraus.cz.

Vypravěč a hrdina příběhu Old Shatterhand se jako geometr americké železnice dostal s několika přáteli do zajetí kmene Apačů, původních obyvatel Západu, kteří bránili před civilizací svůj životní prostor.

„Bojovníci kmene Apačů i Kajovů, slyšte, jak jsme o zajatých bledých tvářích rozhodli! Rada starších už dříve ustanovila, že je vženeme do vody, potom s nimi budeme zápasit a nakonec je upálíme. Ale nejmladší z nich, Old Shatterhand, promluvil slova, ve kterých jsme shledali stopu pravdy i moudrosti. Bledé tváře si zaslouhují smrt, ale přesto se zdá, že snad opravdu neměly tak špatné úmysly, jak jsme zpočátku mysleli. Proto jsme své původní rozhodnutí změnili a chceme, aby mezi nimi a námi rozhodl Velký duch.“

Náčelník Inču-čuna se na chvíli odmlčel – zřejmě aby zvýšil napětí svých posluchačů. Toho využil Sam a tiše prohodil:

„Ajta krajta! Že by se zablýsklo na lepší časy? Nevíte, sir, co může mít za lubem?“

„Tuším to.“

„No?“

„Nejspíš nějaký souboj, něco jako býval za starých časů boží soud.“

Vtom však opět promluvil Inču-čuna:

„Bledá tvář, které říkají Old Shatterhand, je zřejmě jejich náčelníkem. Necht' je tedy osud bledých tváří vložen do jeho rukou. Rozhodovat se bude mezi ním a mužem, který mezi námi stojí svou hodností nejvyšší. A to jsem já, Inču-čuna, velký náčelník všech Apačů. Old Shatterhand bude zbaven pout,“ pokračoval Inču-čuna, „a bude plavat přes řeku, ale nedostane žádnou zbraň. Inču-čuna poplave za ním a vezme si jenom tomahavk. Pakliže se Old Shatterhand dostane na druhý břeh a doběhne živý až k tomu osamělému cedru, je zachráněn on i jeho tři přátelé a všichni mohou volně odejít. Jestliže ho však náčelník dříve přemůže, propadnou smrti i oni. Nebudou však mučeni ani upáleni, nýbrž pouze zastřeleni. Necht' všichni přítomní bojovníci potvrdí, že moje slova slyšeli, že jim rozuměli a souhlasí s nimi!“

„Howgh!“ zahřměla jednomyslná odpověď.

„Ti to teda navlíkli mazaně!“ zavrčel Sam Hawkens. „Volba prý padla na vás proto, že jste naším náčelníkem! Láry fáry! Protože jste greenhorn, proto je to! Mne měli pustit do vody! Já

bych jim ukázal, že proti Samu Hawkensovi je štika hadr! Ale vy? Koukejte, abyste viděl, sir! Jestli prohrajete a nás kvůli tomu odbouchnou, tak s vámi už nepromluví v životě ani slovo, to je hotovka, jestli se nepletu!“

„Nestarejte se, milý Same!“ utěšoval jsem ho. „Udělám, co můžu. Já naopak myslím, že jejich volba není pro nás zrovna nejhorší. Spolehněte se, já vás zachráním.“

„Kéž by! Teď ale půjde už doopravdy do tuhého, bude to na život a na smrt. Kdybyste ho šetřil, je ámen s vámi stejně jako s námi. Snad nechcete spoléhat zase na svou pěst?“

„Jistě.“

„Ta vám je nanic. Počítám, že se k němu nablízko vůbec nedostanete.“

„Jak mě tedy chce dostat?“ zeptal jsem se.

„No přece tomahavkem! Copak nevíte, že se s ním indiáni ohánějí nejen nablízko, ale že ho dovedou házet i na dálku? A jsou v tom takoví mistři, že vám na sto kroků ušmíknou špičku prstu, když ho nastrčíte do výšky! Kdybyste plaval jako pámbu, nic vám to nepomůže. Vůbec se na druhou stranu nedostanete. To už budete mít dávno jeho tomahavk v hlavě. Nebo spíš v zátylku, tam je to nejjistější. Tady vám žádné umění ani síla nepomůže, jestli se nepletu.“

„To vím taky, nejmilejší Same. A právě tak vím, že lepší než hromada síly je někdy krapet filipa. Jestli se utopím, jsme zachráněni!“

„Jestli se utopíte, sir? Vy už melete z posledního, velectěný, jinak byste nemohl mluvit tak z cesty!“

„Co vás nemá! Víم přesně, co chci. Dobře si pamatujte. Jestli se utopím, nemáme se čeho bát.“

Poslední slova jsem vychrlil jen tak v rychlosti, protože oba náčelníci a Vinnetou právě přicházeli.

„Je to pro mě velká čest, plavat s nejslavnějším náčelníkem Apačů o závod, nebo vlastně bojovat na život a na smrt,“ oslovil jsem Inču-čunu. „Ale pro něj to čest není.“

„Proč?“

„Protože nejsem rovnocenným soupeřem. Přeplavat takovou širokou a hlubokou řeku, to si skoro netroufám. A navíc máš zbraň, kdežto já ne!“ pokračoval jsem. „Jdu tedy vstříc jisté smrti a také moji druhové jsou už na ni připraveni. Ale přesto bych rád věděl, jak si ten boj představuješ. Kdo půjde do vody první?“

„Ty!“

„A kdy mě napadneš tím tomahavkem?“

„Až se Inču-čunovi zlíbí,“ odpověděl mi se sebevědomým, ba pohrdavým úsměškem mistra, který mluví s ubohým břídilem.

Tvářil jsem se stále znepokojeněji a starostlivěji, jako bych se už předem viděl poražen, a naléhal jsem na něj dále:

„Ty mě tedy smíš zbavit života. A co já? Já tebe taky?“

V jeho výrazu jsem jasně četl odpověď: Ubohý červe, jak můžeš o něčem takovém uvažovat! Takovou otázku ti mohla vnuknout jen smrtelná úzkost! Nahlas ale řekl:

„Je to boj ve vodě i na suchu na život a na smrt. Můžeš tedy i ty zabít Inču-čunu, protože jedině tak by se ti podařilo, abys mohl doběhnout k cedru.“

Zamířili jsme uličkou mezi diváky, kteří se před námi rozestoupili, na břeh Ria Pecos. Prošel jsem přitom tak blízko kolem Nšo-či, že jsem zachytil její pohled, kterým jako by se zarmouceně se mnou loučila. Ostatní indiáni se potom nahrnuli za námi a zaplnili břeh, kde se pak pohodlně rozložili, aby se mohli nerušeně kochat napínavým divadlem, které očekávali.

Stáli jsme na písčitém pruhu nikoli uprostřed jeho šíře, ale trochu výš proti vodě. Ve vzdálenosti asi sto kroků od nás začínal les a v něm se pak řeka ztrácela v záhybu z dohledu, zatímco po proudu se písečná holina táhla ještě nějakých tři sta kroků. Kdybych skočil do vody a nevynořil se, budou přesvědčeni, že jsem se utopil, a začnou hledat mou mrtvolu, a to určitě dole po proudu. Proto jsem musel hledat záchranu v opačném směru, tedy někde proti proudu. A tam jsem vzápětí skutečně zpozoroval místo, kde voda

ZA DOBRODRUŽSTVÍM

podemlela břeh a kam naplavila všelijaké dřevo, větve a klestí. Pokud se mi tam podaří doplavat, mohlo by mi poskytnout výborný krátkodobý úkryt.

„Náčelník Apačů je připraven!“ osopil se na mě Inču-čuna. „Zkameněl jsi?“

Musel jsem divákům opravdu připadat jako nemožný zbabělec, a proto se už ani Inču-čuna neovládl a zařval na mě jako rozběsněný tygr:

„Do vody! Nebo ti okamžitě rozpoltím lebku!“ a kopnutím do zad mě shodil do řeky. Na to jsem čekal. Rozhodil jsem jakoby bezmocně ruce, vyrazil tlumený úzkostný výkřik a plácl sebou do vody. Žbluňklo to a v příštím okamžiku měli diváci po divadle.

Jakmile jsem pod sebou ucítil dno, sklonil jsem hlavu a plaval proti proudu, a to co nejhloub pod vodou a těsně podle břehu. Doplavával jsem k podemletému místu a tam jsem se odvážil poprvé vystrčit hlavu – ale jen po ústa. Nikdo mě nemohl vidět kromě náčelníka, který byl ve vodě. Ten se však k mé radosti díval jiným směrem. Rychle a zhluboka jsem se nadýchl a znovu jsem se potopil a plaval dál. Zbývalo mi uplavat ještě poslední, ale nejdelší kus – až k začátku lesa, kde rostlo husté křoví a spadalo z břehu až do vody. I tam jsem šťastně dorazil a pod ochranou houští jsem se vydrápal na břeh.

Musel jsem totiž dosáhnout zmíněného záhybu řeky, za nímž bych mohl nikým neviděn přeplavat na druhý břeh. Nejrychlejší bylo tam doběhnout. Napřed jsem se ale ještě skrz křoví opatrně podíval na ty, které jsem oklamal. Indiáni stáli na břehu, vzrušeně volali a šermovali rukama, zatímco náčelník ještě stále zůstával v číhavé poloze na hladině, i když bylo vyloučeno, abych pod vodou zůstal tak dlouho naživu. Jestlipak si teď Sam Hawkens vzpomněl na poslední slova, která jsem mu řekl: Když se utopím, jsme zachráněni?

Potom jsem co nejrychleji běžel lesem dál až za záhyb řeky, kde jsem se klidně svezl do vody a docela nerušeně přeplaval na druhou stranu. A hned jsem se zas pustil po břehu zpátky, směrem dolů po vodě, až na konec lesa. Tam jsem pak z úkrytu v křoví ke své velké radosti pozoroval, že zatím několik rudochů skočilo do řeky a oštěpy pátrá ve vodě po utopeném Old Shatterhandovi.

Náčelník poploul po hladině stále číhavě, hned sem a hned zas tam, a vůbec ho nenapadlo podívat se k protějšímu břehu. Sklouzl jsem tedy opatrně do vody, lehl si na záda tak, že mi vykukovaly jen ústa a nos, pomáhal si tichými odrazy paží a nechal se těsně při břehu unášet proudem. Nikdo mě nezpozoroval. A když jsem doplul až proti cedru, najednou jsem se vysoko vynořil a šlapaje vodu hlasitě jsem zavolal:

„Same Hawkensi! Same Hawkensi! Vyhráli jsme – vyhráli!“

Vypadalo to úplně tak, jako kdybych stál na mělčině. Rudochi mě uslyšeli, podívali se přes vodu a spustili příšerný řev. Znělo to, jako kdyby se otevřelo samo peklo a tisíce jeho obyvatel ječelo a vřískalo. Kdo jednou něco takového slyšel, celý život na to nezapomene. A Inču-čuna? Sotva mě zahlédl, vyrazil dlouhými, mocnými tempy a plaval, nebo správněji řečeno přímo letěl po hladině přes řeku ke mně.

Strom byl vzdálen nějakých tři sta kroků od řeky. Když jsem rychlými skoky uběhl asi polovinu této vzdálenosti, opět jsem se zastavil a ohlédl se. Náčelník se právě drápal z vody. Upadne do léčky, kterou na něj nastražím! Dohonit mě už nemůže – nejvýš mě může zasáhnout jeho tomahavk! Opravdu ho vytrhl z opasku a rozběhl se na mě. V okamžiku, kdy jím po mně mrštil, stačil jsem ještě rychle uskočit – a vtom už proletěla svištící sekýra těsně kolem mé hlavy a zaryla se ostřím do písku.

Přesně to jsem chtěl. Můj záměr se podařil. Skočil jsem po tomahavku a už jsem ho třímal v ruce. A pak, místo abych utíkal ke stromu, šel jsem klidným krokem Inču-čunovi vstříc. Apač zlostně vykřikl a rozběhl se na mě jako rozzuřený býk.

Pro výstrahu jsem se rozpráhl tomahavkem a křikl jsem:

„Stůj, Inču-čuno! Znovu ses v Old Shatterhandovi zmýlil! Chceš zahynout vlastním tomahavkem?“

Zarazil se.

„Pse! Jak jsi mi ve vodě unikl? Pomohl ti Zlý duch!“

„Nevěř tomu! Pokud se tady dá mluvit o nějakém duchu, pak při mně stál jistě sám dobrý Manitou. Jsi Vinnetouův otec, a proto ti chci darovat život. Ale prozatím tě musím zneškodnit.“

Udeřil jsem ho plochou stranou tomahavku do spánku, ale ne silněji než bylo nezbytně nutné. Zdušeně vykřikl a zůstal ležet bez hnutí. Z druhé strany, kde stáli rudoši, to nejspíš vypadalo, jako bych ho ubíjel. Propukl řev ještě strašnější než předtím. Přivázal jsem poraženému rychle paže k tělu jeho vlastním opaskem, donesl ho k cedru, protože podle znění naší úmluvy jsem musel dojít k cedru, měl-li jsem zvítězit. Tam jsem ho ale nechal ležet a běžel rychle zpátky na břeh, protože jsem viděl, že hodně rudochů se vrhá do vody a plave přes řeku, v jejich čele Vinnetou.

„Vraťte se! Náčelník je naživu, pouze jsem ho omráčil! Ale jestli se přiblížíte, musím ho usmrtit! Jenom Vinnetou sem smí přijít! Chci s ním mluvit!“

Čekal jsem u vody, a když vystoupil na břeh, řekl jsem:

„Udělalš dobře, že jsi poslal své bojovníky zpátky, protože jinak by byli tvého otce přivedli do nebezpečí.“

„Opravdu jsi ho tím tomahavkem jen omráčil?“

„Ano. Ale neudělal jsem to rád. Sám mě k tomu donutil, protože se mi nechtěl vzdát.“

„A mohl jsi ho přece zabít! Byl v tvých rukou.“

„Nezabím ani nepřítele, když to není nezbytně nutné. Natož muže, který je otcem Vinnetouovým, a kterého proto ctím. Tady máš, vezmi si jeho zbraň! Rozhodni sám, jestli jsem zvítězil.“

Vzal si ode mě tomahavk, který jsem mu podával. Užasle zavrtěl hlavou:

„Podáváš mi tady zbraň, i když nevíš, jestli dodržíme úmluvu! Mohl by ses s ní bránit. Víš vůbec, že se mi tím vydáváš do rukou?“

„Dobře to vím. A nebojím se, protože pro všechny případy mám své svaly a pěsti. Ale Vinnetou není lhář, nýbrž bojovník čistého srdce, který nikdy neporuší dané slovo.“

Podal mi ruku. Oči se mu podivně leskly.

„Máš pravdu. Jsi volný a ostatní bledé tváře také...“

„Alelujá! Sláva slávoucí!“ volal Sam. „Jsme zachráněni! Neupečou nás! Človče, synáčku, příteli, chlapče zlatá, greenhorne!“

„Copak jsem vám neřekl, Same, že jestli se utopím, budeme zachráněni?“

ZA DOBRODRUŽSTVÍM

„To že řekl Old Shatterhand už napřed?“ užasl Vinnetou. „Pak tedy všechno byla jen přetvářka?“

„Ano,“ přikývl jsem.

„Můj bratr je nejen silný jako medvěd, ale také chytrý jako prérijní liška. Kdo je jeho nepřítelem, musí se před ním mít velmi na pozoru.“

„A takovým nepřítelem byl i Vinnetou,“ řekl jsem.

„Byl, ale už není,“ odpověděl Vinnetou.

Znovu se na mě zadíval tím svým dlouhým a hlubokým pohledem jako na druhém břehu a opět mi podal ruku.

„Tvé oči jsou upřímné a v tvé tváři nesídlí žádná nepoctivost. Vinnetou ti věří.“

*Z knihy Vinnetou
s ilustracemi Zdeňka Buriana*

*greenhorn – [grínhorn] – angl. zelenáč, tj. začátečník, nezkušený člověk
Sam Hawkens [sem hókíns]*

*Old Shatterhand [ould šetehend] – doslovně stará těžká, tvrdá ruka, pěst
Vinnetou [vinetú]*

cedr – jehličnatý borovicový strom rostoucí v Severní Americe

knif, angl. knife [najf] – nůž

*howgh [hau] – indiánské vyjádření souhlasu, užívané i v závěru promluvy ve smyslu „tak bylo řečeno“
nebo „domluvil jsem“*

filip – důvtip; mít filipa – být chytrý, umět si poradit

tomahavk – indiánská sekera, bojová zbraň

Manitou [manitú] – indiánský bůh Velký duch, stvořitel světa a všech tvorů

Indiánský bubínek

Ernest Thompson Seton

Válečná čelenka a znamenité činy

Yan snil o tom, že bude jednou smět přenocovat v chatě. Tady by žil svým vysněným životem – životem indiána, ale s vyloučením všeho špatného a krutého. Zde by ukázal lidem, jak se dá žít, aniž se musí vykácet všechny stromy, zkalit všechny potůčky, vybit všechno živé. Sám by se naučil plně vychutnávat život v lese a pak by tomu učil druhé. Později se Yan a jeho přítel seznámil s traperem Calebem Clarkem, který s indiány žil.

Yan spatřil zřetelně jelena, ležícího na boku v trávě, vyrazil vítězoslavný řev: „Hej, hej, hej, jelen!“ a ostatní přiběhli právě včas, aby viděli, jak Yan poslal šíp přímo do srdce vycpaného pytle.

„Ze čtyřiceti metrů a na první ránu. Tak tomu by indiáni řekli grand coup,“ a v Calebově tváři se objevil právě tak radostný výraz, jako když rozdělal oheň třecími dřívky.

„Co je to grand coup?“ otázal se Malý bobr.

„Ale já bych řekl, že je to takový znamenitý čin. Indiáni říkají velkému činu coup, a jestli je to opravdu něco ohromného, tak grand coup. Zní to jako franština a možná je to francouzsky, ale indiáni to říkají. Měli úplný systém, jak své výkony hodnotit, a za každý měli nárok na jedno orlí pero v čelence, s červeným chomáčem žíní na konci za zvlášť